

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
PRIITA PIKAMÄEA
od 24. ožujka 2021.¹

Spojeni predmeti C-845/19 i C-863/19

Okraždna prokuratura - Varna
Kazneni postupak
protiv
osobe DR (C-845/19)
osobe TS (C-863/19)

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Apelativen sad – Varna (Žalbeni sud u Varni, Bugarska))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima – Direktiva 2014/42/EU – Zamrzavanje i oduzimanje predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji – Područje primjene – Oduzimanje nezakonito stečene imovine – Ekonomska korist ostvarena kaznenim djelom u pogledu kojeg nije donesena osuđujuća presuda – Članak 4. – Oduzimanje – Članak 5. – Prošireno oduzimanje – Članak 6. – Oduzimanje od treće strane – Uvjeti – Oduzimanje novčanog iznosa za koji se smatra da pripada trećoj strani – Treća strana koja nema pravo sudjelovanja u postupku oduzimanja kao stranka – Članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima”

1. U ovim predmetima Apelativen sad – Varna (Žalbeni sud u Varni, Bugarska) uputio je Sudu zahtjev za prethodnu odluku koji se odnosi na tumačenje Direktive 2014/42/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji².

2. Konkretnije, Sud ima priliku prvi put pružiti pojašnjenja o pravnim pitanjima koja su ključna za tumačenje te direktive. Prvo pitanje odnosi se na eventualnu potrebu da postoji prekogranična situacija kako bi se počela primjenjivati navedena direktiva. Drugo pitanje odnosi se na odnos odredbi Direktive 2014/42 kojima se predviđaju različiti slučajevi oduzimanja. Treće pitanje odnosi se na opseg prava na djelotvoran pravni lijek koje se priznaje trećoj strani koja tvrdi da ima pravo vlasništva nad oduzetom imovinom.

¹ Izvorni jezik: francuski

² SL 2014., L 127, str. 39. i ispravak SL 2014., L 138, str. 114.

I. Pravni okvir

A. Ugovor o funkcioniranju Europske unije

3. Članak 83. stavak 1. UFEU-a glasi kako slijedi:

„1. Europski parlament i Vijeće mogu direktivama donesenima u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom utvrditi minimalna pravila o definiranju kaznenih djela i sankcija u području osobito teškog kriminaliteta s prekograničnim elementima [prekograničnom dimenzijom] koji proizlaze iz prirode ili učinka takvih kaznenih djela ili iz posebne potrebe njihova zajedničkog suzbijanja.

Ta su područja kriminaliteta sljedeća: terorizam, trgovanje ljudima i seksualno iskorištavanje žena i djece, nezakonita trgovina drogom, nezakonita trgovina oružjem, pranje novca, korupcija, krivotvorenje sredstava plaćanja, računalni kriminal i organizirani kriminal.

[...]”

B. Pravo Unije

1. Okvirna odluka 2004/757/PUP

4. Člankom 2. stavkom 1. Okvirne odluke Vijeća 2004/757/PUP od 25. listopada 2004. o utvrđivanju minimalnih odredaba vezanih za elemente kaznenih djela i sankcija u području nezakonite trgovine drogom³ određuje se:

„Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala kažnjavanje sljedećeg namjernog ponašanja, ako je počinjeno bez odgovarajućeg ovlaštenja:

(a) proizvodnja, izrada, ekstrakcija, pripravljanje, nuđenje, nuđenje na prodaju, distribucija, prodaja, isporuka pod bilo kakvim uvjetima, posredovanje, otprema, otprema u tranzitu, prijevoz, uvoz ili izvoz droga;

[...]

(c) posjedovanje ili kupnja droge u smislu obavljanja jedne od aktivnosti navedenih pod točkom (a);

[...]”

2. Direktiva 2014/42

5. Člankom 1. Direktive 2014/42, naslovljenim „Predmet”, predviđa se:

„1. Ova Direktiva utvrđuje minimalna pravila o zamrzavanju imovine s ciljem mogućeg naknadnog oduzimanja i o oduzimanju imovine u kaznenim stvarima.

³ SL 2004., L 335, str. 8. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 80.)

2. Ova Direktiva ne dovodi u pitanje postupke koje države članice mogu upotrebljavati za oduzimanje dotične imovine.”

6. Člankom 2. te direktive, naslovljenim „Definicije”, određuje se:

„Za potrebe ove Direktive primjenjuju se sljedeće definicije:

1. ‚imovinska korist’ znači svaka ekonomska korist od kaznenih djela, neizravna ili izravna; ona se može sastojati od bilo kojeg oblika imovine i uključuje svako naknadno reinvestiranje ili preoblikovanje izravne imovinske koristi i svaku novčanu pogodnost;
2. ‚imovina’ znači imovina bilo koje vrste, neovisno o tome je li materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, odnosno pravni dokumenti ili instrumenti kojima se dokazuje pravo na ili interes za takvu imovinu;

[...]

4. ‚oduzimanje’ znači konačno oduzimanje imovine koje je odredio sud u vezi s kaznenim djelom;

[...]”

7. Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Područje primjene”, glasi:

„Direktiva se primjenjuje na kaznena djela obuhvaćena:

[...]

(g) [Okvirnom odlukom 2004/757]

[...]”

8. Člankom 4. stavkom 1. Direktive 2014/42, naslovljenim „Oduzimanje”, propisuje se:

„Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, predmeta i imovinske koristi ili imovine čija vrijednost odgovara takvim predmetima ili imovinskoj koristi, podložno pravomoćnoj presudi za kazneno djelo, koja također može proizlaziti iz postupka u odsutnosti.”

9. Članak 5. navedene direktive, naslovljen „Prošireno oduzimanje”, sadržava stavak 1. kojim se određuje:

„Države članice donose potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, imovine u posjedu osobe osuđene za kazneno djelo koje može neizravno ili izravno dovesti do gospodarske koristi, u slučaju da sud, na temelju okolnosti slučaja, uključujući posebne činjenice i dostupne dokaze, npr. da je vrijednost vlasništva u nerazmjeru sa zakonitim prihodom osuđenika, smatra da dotična imovina potječe od kaznenih radnji.”

10. Člankom 6. te direktive, naslovljenim „Oduzimanje od treće strane”, predviđa se:

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje imovinske koristi ili druge imovine čija vrijednost odgovara imovinskoj koristi koju je osumnjičenik odnosno optuženik neizravno ili izravno prenio trećim stranama, ili su je treće strane stekle od osumnjičenika odnosno optuženika, barem ako su te treće strane znale ili su morale znati da je namjera prijenosa ili stjecanja bila izbjegavanje oduzimanja, na temelju konkretnih činjenica i okolnosti, uključujući činjenicu da su prijenos ili stjecanje provedeni besplatno ili u zamjenu za iznos znatno niži od tržišne vrijednosti.

2. Stavak 1. ne dovodi u pitanje prava *bona fide* trećih strana.”

11. U skladu s člankom 8. navedene direktive, naslovljenim „Zaštitne mjere”:

„1. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi osigurale da osobe pogođene mjerama predviđenima u okviru ove Direktive imaju pravo na učinkovita pravna sredstva i na pravično suđenje kako bi sačuvala svoja prava.

[...]”

C. Bugarsko pravo

1. Kazneni zakonik

12. Člankom 53. nakazatelen kodeksa (Kazneni zakonik, u daljnjem tekstu: NK) propisuje se:

„(1) Neovisno o bilo kakvoj kaznenoj odgovornosti u korist države oduzimaju se:

- (a) stvari koje pripadaju okrivljeniku, a koje su bile namijenjene izvršavanju kaznenog djela počinjenog s namjerom ili su se u tu svrhu upotrijebile, a ako te stvari nedostaju ili su prodane, nalaže se oduzimanje u njihovoj protuvrijednosti (dopunjeno, DV br. 7/2019);
- (b) stvari koje pripadaju okrivljeniku, a koje su bile predmetima kaznenog djela počinjenog s namjerom, ako je to izrijeком predviđeno u posebnom dijelu ovog kaznenog zakonika.

(2) U korist države također se oduzimaju (novo, DV br. 28/1982):

- (a) stvari koje su bile predmeti kaznenog djela ili sredstva koja su se upotrebljavala kako bi se počinilo kazneno djelo, a čije je posjedovanje zabranjeno, i
- (b) imovinska korist koja je izravno ili neizravno ostvarena kaznenim djelom, pod uvjetom da se ona ne treba vratiti ili ponovno ostvariti, a ako imovinska korist nedostaje ili je unovčena, nalaže se oduzimanje u njezinoj protuvrijednosti (izmijenjeno, DV br. 7/2019).

(3) U smislu stavka 2. točke (b) (novo, DV br. 7/2019):

- 1. ‚izravna imovinska korist’ jest svaka ekonomska korist koja je nastala kao izravna posljedica kaznenog djela;

2. „neizravna imovinska korist” jest svaka ekonomska korist koja je nastala kao rezultat raspolaganja izravnom koristi kao i svaka imovina koja je stečena naknadnim potpunim ili djelomičnim preoblikovanjem izravne imovinske koristi, uključujući slučajeve kada se ta korist pomiješa s imovinom zakonitog podrijetla; oduzimanju podliježe imovina do vrijednosti izravne koristi obuhvaćene oduzimanjem, uvećane za imovinska povećanja koja su izravno povezana s raspolaganjem izravnom imovinskom koristi ili njezinim preoblikovanjem i doprinosom izravne imovinske koristi imovini”.

13. Člankom 354.a (prva objava: DV br. 95/1975; izmijenjeno: DV br. 28/1982, br. 10/1993, br. 62/1997, br. 21/2000, br. 26/2004 i br. 75/2006) NK-a određuje se:

„(1) Osoba koja proizvodi, obrađuje, nabavlja ili posjeduje opojna sredstva ili slične tvari u svrhu širenja, ili širi opojna sredstva ili slične tvari, a da za to nema odgovarajuću dozvolu, kažnjava se kaznom zatvora od dvije do osam godina i novčanom kaznom između [pet tisuća i 20 tisuća leva (otprilike od dvije tisuće petsto do deset tisuća eura)] kada je riječ o iznimno opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima i kaznom zatvora od jedne do šest godina i novčanom kaznom između [dvije tisuće i deset tisuća leva (otprilike od tisuću do pet tisuća eura)] kada je riječ o opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima. [...]

[...]

(3) Osoba koja nabavlja ili posjeduje opojna sredstva ili slične tvari a da za to nema odgovarajuću dozvolu kažnjava se na sljedeći način:

1. kaznom zatvora od jedne do šest godina i novčanom kaznom između [dvije tisuće i deset tisuća leva (otprilike od tisuću do pet tisuća eura)] kada je riječ o iznimno opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima;
2. kaznom zatvora od najviše pet godina i novčanom kaznom između [tisuću i pet tisuća leva (otprilike od petsto do dvije tisuće petsto eura)] kada je riječ o opasnim opojnim sredstvima ili sličnim tvarima.

[...]”

2. Zakonik o kaznenom postupku

14. Člankom 306. stavkom 1. točkom 1. nakazatelno-procesualen kodeksa (Zakonik o kaznenom postupku, DV br. 86, od 28. listopada 2005., u daljnjem tekstu: NPK) predviđa se:

„(1) Sud može odlučiti i rješenjem o pitanjima koja se odnose na:

1. izricanje ukupne kazne u skladu s člancima 25. i 27. te primjenu članka 53. [NK-a].”

II. Činjenice iz kojih proizlazi spor, glavni postupci i prethodna pitanja

15. Dotične osobe, same ili kao supočinitelji, proglašene su krivima jer su 21. veljače 2019. u gradu Varna (Bugarska) počinile kazneno djelo iz članka 354.a NK-a, osobito jer su posjedovale iznimno opasna opojna sredstva u svrhu njihova širenja a da za to nisu imale odgovarajuću dozvolu. Kaznenom presudom donesenom 28. lipnja 2019. osoba DR osuđena je na kaznu zatvora od

jedne godine i izrečena joj je novčana kazna od 2500 bugarskih leva (otprilike 1250 eura). Osoba TS je pak osuđena na kaznu zatvora od dvije godine čije je izvršenje uvjetno odgođeno na četiri godine i izrečena joj je novčana kazna od 5000 bugarskih leva (otprilike 2500 eura).

16. Prilikom pretrage u stanu u kojem je osoba DR živjela sa svojom majkom te svojom bakom i djedom te pretrage njezina vozila koju su provela nadležna tijela tijekom istražnog postupka, potonja tijela pronašla su novac u iznosu od 4447,06 leva (otprilike 2200 eura).

17. U okviru pretrage u stanu u kojem je osoba TS živjela sa svojom majkom, koja je također provedena tijekom istražnog postupka, nadležna tijela pronašla su novac u iznosu od 9324,25 leva (otprilike 4800 eura).

18. Nakon što su dotične osobe kazнено osuđene, državno odvjetništvo zatražilo je od Okržen sada Varna (Okružni sud u Varni, Bugarska, u daljnjem tekstu: prvostupanjski sud) da se navedeni novčani iznosi oduzmu u korist države u skladu s člankom 306. stavkom 1. točkom 1. NPK-a. Prvostupanjski sud ispitao je zahtjev državnog odvjetništva na javnoj raspravi u kojoj su sudjelovali državni odvjetnik, dotične osobe i njihova dva odvjetnika.

19. Tijekom tog sudskog postupka osoba DR izjavila je da predmetni novčani iznos pripada njenoj baki koja ga je stekla bankovnim zajmom. K tomu, podnijela je pisani dokaz kojim se potvrđuje da je njezina baka u prosincu 2018. sa svojeg bankovnog računa podigla iznos od 7000,06 leva (otprilike 3500 eura). Baka osobe DR nije sudjelovala u prvostupanjskom postupku, u skladu s člankom 306. stavkom 1. točkom 1. NPK-a, s obzirom na to da se bugarskim pravom ne predviđa mogućnost da samostalno sudjeluje u tom postupku. Nije ju se saslušalo ni u svojstvu svjedoka.

20. U okviru tog sudskog postupka osoba TS je pak izjavila da predmetni novčani iznos pripada njezinoj majci i sestri. U tom je pogledu također podnijela pisani dokaz kojim se potvrđuje da je njezina majka u ožujku 2018. zatražila potrošački kredit u banci DSK-EAD u iznosu od 17 000 leva (otprilike 8500 eura). Nadalje, dostavila je preslike majčine i sestrine putovnice koje potvrđuju njihovo putovanje u Tursku u razdoblju od 19. do 21. travnja 2019. Majka osobe TS nije mogla sudjelovati u postupku pred prvostupanjskim sudom. Međutim, saslušana je kao svjedok u pogledu novčanog iznosa koji je pronađen u stanu u kojem je živjela sa svojim sinom.

21. Prvostupanjski sud odbio je oduzeti predmetne novčane iznose jer je smatrao da kazнено djelo za koje su dotične osobe osuđene, odnosno posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihova širenja, nema za cilj stjecanje ekonomske koristi. U tom je pogledu taj sud smatrao da, iako postoje dokazi, odnosno izjave svjedoka, da su u predmetima o kojima je riječ dotične osobe trgovale opojnim sredstvima, uvjeti za oduzimanje u korist države iz članka 53. stavka 2. NK-a nisu ispunjeni jer državno odvjetništvo nije podiglo takvu optužnicu i presuda koja je uslijedila ne obuhvaća to trgovanje.

22. Okružno državno odvjetništvo osporavalo je presudu koju je donio prvostupanjski sud pred sudom koji je uputio zahtjev, pri čemu je tvrdilo da navedeni sud nije primijenio članak 53. stavak 2. NK-a s obzirom na Direktivu 2014/42. Odvjetnici dotičnih osoba ne slažu se s mišljenjem državnog odvjetništva i smatraju da se može oduzeti samo materijalna imovina koja izravno proizlazi iz kaznenog djela za koju je dotična osoba osuđena.

23. U tim je okolnostima Apelativen sad – Varna (Žalbeni sud u Varni) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja, koja su na jednak način sastavljena u predmetima C-845/19 i C-863/19:

- „1. Jesu li Direktiva [2014/42] i Povelja Europske unije o temeljnim pravima primjenjive na kazneno djelo koje se sastoji od posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihova širenja i koje je počinio bugarski državljanin na državnom području Republike Bugarske, a eventualna je imovinska korist također ostvarena u Bugarskoj te se ondje nalazi?
2. U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje: Što se podrazumijeva pod izrazom ‚[neizravna] ekonomska korist od kaznenih djela‘ iz članka 2. točke 1. Direktive [2014/42?] [M]ože li takvu imovinsku korist činiti novčani iznos koji je zamrznut i zaplijenjen u stanu u kojem živi osuđena osoba i njezina obitelj te u osobnom automobilu koji pripada osuđenoj osobi?
3. Treba li članak 2. Direktive [2014/42] tumačiti na način da mu se protivi odredba kao što je članak 53. stavak 2. [NK-a] kojim se ne predviđa oduzimanje ‚[neizravne] ekonomsk[e] korist[i] od kaznenih djela‘?
4. Treba li članak 47. Povelje Europske unije o temeljnim pravima tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kao što je članak 306. stavak 1. točka 1. [NPK-a] kojim se omogućuje oduzimanje novčanog iznosa u korist države za koji se smatra da pripada osobi koja nije počinitelj a da ta treća osoba nema mogućnost sudjelovanja u postupku kao stranka i ostvariti izravan pristup pravosuđu?”

III. Postupak pred Sudom

24. Pisana očitovanja u pogledu tih pitanja podnijeli su državno odvjetništvo, bugarska vlada i Europska komisija.

25. Te su stranke, kao i austrijska vlada, saslušane na raspravi održanoj 13. siječnja 2021.

IV. Analiza

A. Prvo pitanje

26. Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti želi znati jesu li Direktiva 2014/42 i Povelja Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) primjenjive kad je riječ o kaznenom djelu, kao što je posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihova širenja, kad su svi elementi u počinjenju tog kaznenog djela ograničeni na samo jednu državu članicu.

27. Iz tog pitanja jasno proizlazi da sud koji je uputio zahtjev smatra da nije sporno da postojanje prekogranične situacije treba smatrati uvjetom *sine qua non* primjene Direktive 2014/42. Bugarska vlada osporavala je tu pretpostavku u svojim pisanim očitovanjima i na raspravi, pri čemu je smatrala da je primjena pravila predviđenih tom direktivom u državi članici neovisna o mogućnosti utvrđivanja prekogranične situacije u okviru spora koji se vodi pred sudom navedene države.

28. S obzirom na navedeno, najprije ću zauzeti stajalište prema kojem se ne slažem s tim argumentom bugarske vlade i stoga ću tvrditi da se Direktiva 2014/42 ne može primijeniti ako kazneno djelo nema prekograničnu dimenziju (odjeljak 1.). Nadalje, objasniti ću kako tu dimenziju treba opisati (odjeljak 2.) i primijeniti ću svoju analizu na ovaj slučaj (odjeljak 3.). Naposljetku, predložiti ću Sudu odgovor na prvo pitanje (odjeljak 4.), pri čemu ću pojasniti da primjenjivost Povelje ovisi o primjenjivosti Direktive 2014/42⁴.

1. Potreba postojanja prekogranične situacije

29. U prilog tumačenju koje predlaže bugarska vlada upućuje na presudu Moro⁵, u kojoj je Sud u pogledu Direktive 2012/13/EU o pravu na informiranje u kaznenom postupku⁶ presudio da se primjena pravila predviđenih tom direktivom u državi članici ne uvjetuje postojanjem prekogranične situacije u okviru spora koji nastane u toj državi članici. Rasuđivanje kojim je Sud došao do tog zaključka može se, prema mišljenju bugarske vlade, primijeniti na ove predmete.

30. Valja sažeti to rasuđivanje⁷. Najprije je Sud podsjetio na to da je pravna osnova Direktive 2012/13 članak 82. stavak 2. UFEU-a, čiji prvi podstavak glasi kako slijedi: „Europski parlament i Vijeće mogu direktivama donesenima u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom utvrditi minimalna pravila potrebna za olakšavanje uzajamnog priznavanja presuda i sudskih odluka te policijske i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima s prekograničnim elementima [prekograničnom dimenzijom]. U tim se pravilima uzimaju u obzir razlike pravnih tradicija i sustava država članica.” Nadalje, Sud je napomenuo, s obzirom na tekst Direktive 2012/13, da se člancima 1. i 2. te direktive, kojima se utvrđuju njezin predmet i područje primjene, ne ograničava primjena navedene direktive na situacije s prekograničnom dimenzijom. Naposljetku, Sud je u biti smatrao, u pogledu ciljeva Direktive 2012/13, da iz njezinih uvodnih izjava proizlazi da je cilj donošenja zajedničkih minimalnih pravila kojima se ograničava pravo na informiranje u kaznenom postupku ojačati uzajamno povjerenje u kaznenopravne sustave država članica i time dovesti do uzajamnog priznavanja odluka pravosudnih tijela čak i u slučajevima u kojima se te odluke odnose na potpuno unutarnje situacije. U takvom okviru, kad je nužna prekogranična suradnja, policijska i pravosudna tijela države članice mogu smatrati sudske odluke drugih država članica jednakovrijednima svojim.

31. Uvjeren sam da se takvo rasuđivanje ne može primijeniti kad se pitanje koje se odnosi na potrebu prekogranične dimenzije postavlja s obzirom na primjenjivost Direktive 2014/42 jer se ni doslovno ni teleološko tumačenje presude Moro⁸ ne može po analogiji primijeniti na potonju direktivu, i to zbog razloga koje ću iznijeti u sljedećim točkama.

32. Kao prvo, što se tiče teksta Direktive 2014/42, valja napomenuti da se čini da se njime, za razliku od teksta Direktive 2012/13, kaznena djela obuhvaćena tom direktivom ograničavaju na ona koja imaju prekograničnu dimenziju s obzirom na to da se uvodnom izjavom 1. Direktive 2014/42 potreba da nadležna tijela raspolažu sredstvima za praćenje, zamrzavanje i oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima te upravljanje njome opravdava činjenicom da

⁴ Vidjeti u tom smislu presudu od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv (C-393/19, EU:C:2021:8, t. 31. i navedena sudska praksa).

⁵ Presuda od 13. lipnja 2019. (C-646/17, EU:C:2019:489)

⁶ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 22. svibnja 2012. (SL 2012., L 142, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 15., str. 48.)

⁷ Presuda od 13. lipnja 2019., Moro (C-646/17, EU:C:2019:489, t. 32. do 36.)

⁸ Presuda od 13. lipnja 2019. (C-646/17, EU:C:2019:489)

„*prekograničn[i]* organiziran[i] krimina[l] [...] [ima za cilj] financijsk[u] dobit”⁹. Potreba prekogranične dimenzije u svrhu primjene Direktive 2014/42 odražava se uostalom u obrazloženju Komisijina prijedloga koji je prethodio toj direktivi¹⁰, a osobito u točki 1.1. prema kojoj je „cilj ovog prijedloga direktive olakšati tijelima država članica zamrzavanje i povrat imovinske koristi stečene teškim organiziranim *prekograničnim* kriminalom [...]. Organizirane kriminalne skupine čine nezakonita poduzeća koja su osnovana radi ostvarivanja dobiti. Te kriminalne skupine sudjeluju u brojnim *prekograničnim* kriminalnim aktivnostima, kao što je trgovina opojnim drogama, trgovanje ljudima, trgovina oružjem i korupcija, kojima se ostvaruje velika dobit”¹¹.

33. Kao drugo, što se tiče ciljeva Direktive 2014/42, smatram da uzajamno priznavanje sudskih odluka u toj direktivi nema istu ulogu kao što je ona koja mu je dodijeljena, prema mišljenju Suda, u Direktivi 2012/13.

34. U tom pogledu doista valja napomenuti da pravna osnova Direktive 2014/42 ne odgovara u potpunosti pravnoj osnovi koja je odabrana za Direktivu 2012/13. Naime, što se tiče Direktive 2014/42, članak 83. stavak 1. UFEU-a, koji je pravna osnova za usklađivanje materijalnog kaznenog prava, dodaje se članku 82. stavku 2. UFEU-a. Usto, u Prijedlogu Direktive navodi se da članak 83. stavak 1. UFEU-a treba smatrati „glavnom pravnom osnovnom” te direktive.

35. Međutim, iz teksta članka 83. stavka 1. prvog podstavka UFEU-a nedvojbeno proizlazi da se, protivno članku 82. stavku 2. UFEU-a, donošenje usklađenih materijalnih odredbi ne uvjetuje njihovom nužnošću kako bi se olakšalo uzajamno priznavanje sudskih odluka te prekogranična policijska i pravosudna suradnja¹².

36. Naprotiv, člankom 83. stavkom 1. prvim podstavkom UFEU-a izričito se predviđa da je takvo usklađivanje isključivo uvjetovano, osim osobito teškom prirodom predmetnih područja kriminaliteta, okolnošću da potonja područja imaju *prekograničnu dimenziju* koji proizlaze iz prirode ili učinka predmetnih kaznenih djela ili iz posebne potrebe njihova zajedničkog suzbijanja. Ta su područja kriminaliteta, u skladu s člankom 83. stavkom 1. drugim podstavkom UFEU-a, terorizam, trgovanje ljudima, seksualno iskorištavanje žena i djece, nezakonita trgovina drogom, nezakonita trgovina oružjem, pranje novca, korupcija, krivotvorenje sredstava plaćanja, računalni kriminal i organizirani kriminal. Kao što to proizlazi iz članka 3. Direktive 2014/42, potonja direktiva primjenjuje se isključivo na kaznena djela obuhvaćena aktima sekundarnog prava kojima se usklađuje materijalno kazneno pravo u prethodno navedenim područjima ili, bolje rečeno, u područjima s prekograničnom dimenzijom.

⁹ Moje isticanje

¹⁰ Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o zamrzavanju i oduzimanju imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji [COM(2012) 085 *final*] (u daljnjem tekstu: Prijedlog Direktive)

¹¹ Moje isticanje

¹² U pravnoj teoriji to se usklađivanje obično naziva „autonomnim”. Vidjeti osobito Zapatero L. A. i Muñoz de Morales Romero M., „Droit pénal européen et traité de Lisbonne: le cas de l’harmonisation autonome (article 83.1 TFUE)”, u Giudicelli-Delage G. i Lazerges C. (izd.), *Le droit pénal de l’Union européenne au lendemain du traité de Lisbonne*, Société de législation comparée, Pariz, 2012., str. 116., prema kojima: „[n]azivom autonomno usklađivanje po prvi put se naglašava da se može govoriti o neizravnim ovlastima *stricto sensu* u području materijalnog kaznenog prava koje europske institucije izvršavaju primjenom metode Zajednice i koje, za razliku od ovlasti koje su prethodno priznate bivšim trećim stupom (članak 29. UEU-a), *nisu povezane sa zahtjevom za pravosudnu suradnju*” (moje isticanje). Vidjeti također Wieckzorek I., *The Legitimacy of EU Criminal Law*, Hart Publishing, 2020., str. 118., koji primjećuje da prijedlog sadržan u konačnom izvještaju Working Group X on Freedom, Security and Justice – jedne od radnih skupina koje su činile konvenciju zaduženu za sastavljanje Ugovora iz Lisabona („Konvencija o budućnosti Europe”) – da se dodjeljivanje ovlasti usklađivanja materijalnog kaznenog prava uvjetuje potrebom omogućavanja pravosudne suradnje autori ugovora nisu podržali.

37. Osim toga, činjenica da primjenjivost Direktive 2014/42 ovisi o postojanju takve prekogranične dimenzije uvjerljivo je potvrđena dodatnim elementom tumačenja. Naime, napominjem da se u članku 14. stavku 1. Direktive 2014/42 uspostavlja odnos između te direktive i pravnog akta koji treba zamijeniti, odnosno Okvirne odluke Vijeća 2005/212/PUP od 24. veljače 2005. o oduzimanju imovinske koristi, sredstava i imovine pribavljene kaznenim djelom¹³, na sljedeći način: „[Č]lanak 1. prve četiri alineje i članak 3. [Okvirne odluke 2005/212] zamjenjuju se ovom Direktivom”, čime se podrazumijeva *a contrario* da članak 2. („Oduzimanje”) ¹⁴, članak 4. („Pravna sredstva”) ¹⁵ i članak 5. („Zaštitne mjere”) ¹⁶ te okvirne odluke ostaju na snazi. Međutim, u točki 2.3. Prijedloga Direktive pojašnjava se da, s obzirom na to da ograničenje područja primjene direktive koje je predloženo u područjima kriminaliteta navedenim u članku 83. stavku 1. UFEU-a, članci 2., 4. i 5. Okvirne odluke 2005/212 nisu stavljeni izvan snage kako bi se sačuvala određena usklađenost u pogledu kaznenih djela „koja nisu obuhvaćena ovim prijedlogom direktive” ¹⁷ i koja stoga uopće nemaju prekograničnu dimenziju.

2. Utvrđivanje postojanja „prekogranične dimenzije”

38. Sud koji je uputio zahtjev dvoji u pogledu postojanja prekogranične dimenzije u ovom slučaju, pri čemu ističe da nijedan element u počinjenju predmetnog kaznenog djela nije izvan bugarskog državnog područja.

39. Odmah navodim da mi se čini da te dvojbe proizlaze iz nesporazuma o načinu na koji je utvrđeno da postoji prekogranična situacija zbog koje se počelo primjenjivati zakonodavstvo Unije koje se prije svega ili isključivo temelji na članku 83. UFEU-a.

40. Kao što je prethodno navedeno, u tekstu te odredbe Ugovora zapravo se upućuje na „prekograničnu dimenziju”, a ne na „prekogranične elemente”. Smatram da takva formulacija nije slučajna. Naprotiv, njome se pokazuje da ispunjenje tog uvjeta ne ovisi o ocjeni činjeničnih okolnosti konkretnog slučaja, nego o jednostavnoj činjenici da je predmetno kazneno djelo obuhvaćeno jednim od područja kriminaliteta koji mogu biti predmet materijalnog usklađivanja u smislu članka 83. stavka 1. drugog podstavka UFEU-a i da je obuhvaćeno područjem primjene pravnog akta sekundarnog prava koji je donesen na temelju članka 83. stavka 1. UFEU-a i kojim se uređuje takvo područje¹⁸. Ako je to slučaj, smatra se da predmetno kazneno *ipso facto* ispunjava uvjet prekogranične dimenzije, kao i uvjet osobito teške prirode. Iz toga proizlazi da pitanje, je li jedan od elemenata u počinjenju predmetnog kaznenog djela, kao što su nacionalnost počinitelja kaznenog djela, mjesto na kojem je to kazneno djelo počinjeno ili utvrđivanje lokacije imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom, prekogranične prirode, uopće nije relevantno.

¹³ SL 2005., L 68, str. 49. (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 16., str. 87.)

¹⁴ Člankom 2. stavkom 1. Okvirne odluke 2005/212 određuje se: „Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi mogla oduzeti, u cijelosti ili djelomično, sredstva i imovinsku korist od kaznenih djela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju od više od jedne godine, ili imovinu u vrijednosti koja odgovara takvoj imovinskoj koristi”.

¹⁵ Člankom 4. Okvirne odluke 2005/212 propisuje se: „Svaka država članica poduzima potrebne mjere kako bi osigurala da zainteresirane stranke na koje utječu mjere na temelju članaka 2. i 3. imaju učinkovita pravna sredstva kako bi štitile svoja prava.”

¹⁶ Članak 5. Okvirne odluke 2005/212 glasi kako slijedi: „Ovom Okvirnom odlukom ne mijenjaju se obveze poštovanja temeljnih prava i temeljnih načela, uključujući posebno pretpostavku nedužnosti, kako je ugrađeno u članak 6. [UEU-a]”.

¹⁷ Prijedlog Direktive, str. 5.

¹⁸ Vidjeti u tom smislu Mitsilegas V., EU Criminal Law after Lisbon: Rights, Trust and the Transformation of Justice in Europe, Hart Publishing, London, 2016., str. 59.

3. Postojanje prekogranične dimenzije u ovom slučaju

41. S obzirom na ovaj slučaj, valja podsjetiti na to da se u članku 3. Direktive 2014/42 taksativno navode kaznena djela na koja se primjenjuju odredbe te direktive, odnosno kaznena djela na koja se odnose akti sekundarnog prava iz točaka (a) do (k) tog članka. U skladu s njezinim člankom 3. točkom (g), ta direktiva primjenjuje se na kaznena djela obuhvaćena Okvirnom odlukom Vijeća 2004/757.

42. Međutim, člankom 2. stavkom 1. točkom (c) te okvirne odluke među ta kaznena djela uključuje se „posjedovanje ili kupnja droge” u smislu obavljanja jedne od aktivnosti navedenih u članku 2. stavku 1. točki (a), odnosno distribucija i prodaja droge.

43. Stoga mi se čini da je očito da je kazneno djelo za koje su dotične osobe pravomoćno osuđene u glavnim predmetima, koje uključuje posjedovanje iznimno opasnih opojnih sredstava u svrhu njihova širenja, koje se predviđa u članku 354.a stavku 1. NK-a, obuhvaćenom područjem primjene Direktive 2014/42.

44. Suprotnim argumentom koji je iznijela austrijska vlada tijekom intervencije na raspravi ne može se, prema mojem mišljenju, dovesti u pitanje takav zaključak. Pokušat ću ga parafrazirati. Prema mišljenju te vlade, odabir članka 83. stavka 1. UFEU-a kao glavne pravne osnove Direktive 2014/42 podrazumijeva da članak 3. te direktive, kojim se utvrđuje njezino područje primjene, treba tumačiti usko, tako da se navedena direktiva ne primjenjuje na sva kaznena djela obuhvaćena pravnim aktima sekundarnog prava navedena u tom članku, nego samo na kaznena djela koja ispunjavaju uvjete koji se odnose na osobito tešku prirodu i prekograničnu dimenziju predviđene člankom 83. stavkom 1. UFEU-a. Iz toga proizlazi, prema mišljenju austrijske vlade, da kazneno djelo o kojem je riječ u glavnom postupku nije obuhvaćeno područjem primjene Direktive 2014/42.

45. Međutim, čini mi se da nijedan element ne ide u prilog takvom uskom tumačenju članka 3. Direktive 2014/42. Naime, navođenju pravnih akata sekundarnog prava donesenih u područjima predviđenim člankom 83. stavkom 1. drugim podstavkom UFEU-a prethodi rečenica tog članka: „Direktiva se primjenjuje na kaznena djela obuhvaćena”, koja se može shvatiti samo na način da se njome upućuje na *sva* kaznena djela na koja se odnosi svaki od tih akata. Drugim riječima, u toj se odredbi uopće ne pojašnjava da su, *među tim kaznenim djelima*, područjem primjene Direktive 2014/42 obuhvaćena samo kaznena djela koja su osobito teška i imaju prekograničnu dimenziju. Usto, kao što je to već prethodno objašnjeno, sva kaznena djela obuhvaćena navedenim aktima ispunjavaju *ipso facto* uvjete koji se odnose na osobito tešku prirodu i prekograničnu dimenziju.

4. Zaključak o prvom pitanju

46. S obzirom na prethodno navedeno, predlažem Sudu da na prvo prethodno pitanje odgovori da su Direktiva 2014/42 i Povelja primjenjive kad je riječ o kaznenom djelu koje je obuhvaćeno jednim od područja kriminaliteta navedenih u članku 83. stavku 1. drugom podstavku UFEU-a, kao što je posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihova širenja, kad su svi elementi u počinjenju tog kaznenog djela ograničeni na samo jednu državu članicu.

B. Drugo i treće pitanje

1. Preoblikovanje pitanja

47. Svojim drugim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita o tumačenju izraza „[neizravna] ekonomska korist od kaznenih djela” iz članka 2. točke 1. Direktive 2014/42. Konkretnije, želi znati čine li imovina zaplijenjena u domu dotičnih osoba i njihovih obitelji kao i u vozilu kojim se koristila osoba DR takvu ekonomsku korist.

48. Svojim trećim pitanjem sud traži od Suda da pojasni treba li članak 2. Direktive 2014/42 tumačiti na način da mu se protivi odredba nacionalnog propisa, kao što je članak 53. stavak 2. NK-a, kojim se ne predviđa oduzimanje neizravne ekonomske koristi od kaznenih djela.

49. Najprije valja istaknuti da se člankom 2. točkom 1. Direktive 2014/42 predviđa široko shvaćanje¹⁹ pojma „imovinska korist” koji se definira kao „svaka ekonomska korist od kaznenih djela, neizravna ili izravna; ona se može sastojati od bilo kojeg oblika imovine i uključuje svako naknadno reinvestiranje ili preoblikovanje izravne imovinske koristi i svaku novčanu pogodnost”. Međutim, utvrđujem da zakonodavac Unije, time što je izričito uputio na izravnu ili neizravnu ekonomsku korist, nije namjeravao uvesti dva međusobno neovisna pojma. Naime, iz tumačenja uvodne izjave 11. Direktive 2014/42 proizlazi da pojam „imovinska korist” ne obuhvaća samo imovinu izravno stečenu kaznenim djelima, nego i svako preoblikovanje te imovine²⁰. Slijedom toga, smatram da je članak 2. točka 1. Direktive 2014/42 pravilno prenesen u bugarsko pravo jer se, s jedne strane, člankom 53. stavkom 2. NK-a predviđa oduzimanje „imovinsk[e] korist[i] koja je izravno ili neizravno ostvarena kaznenim djelom” i jer se, s druge strane, u članku 53. stavku 3. tog zakonika pojašnjava da je „neizravna imovinska korist” svaka ekonomska korist koja je nastala kao rezultat raspolaganja izravnom koristi kao i svaka imovina koja je stečena naknadnim potpunim ili djelomičnim preoblikovanjem izravne imovinske koristi”.

50. Takvo široko shvaćanje pojma „imovinska korist” ipak ne obuhvaća imovinu koja nije stečena kaznenim djelima za koja je osoba osuđena. Naime, iz definicije u članku 2. točki 1. Direktive 2014/42 isključuje se da se ekonomska korist, izravna ili neizravna, mora ostvariti kaznenim djelom. Što se tiče pitanja čine li novčani iznosi koji su zaplijenjeni u glavnom postupku „imovinu”²¹ koja se može oduzeti, napominjem da iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi, s jedne strane, da su dotične osobe osuđene na temelju kaznenog djela posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihova širenja kojim se samim po sebi ne može ostvariti ekonomska korist. S druge strane, postoje dokazi da su te dotične osobe trgovale opojnim sredstvima, ali da se protiv njih nikad nije vodio kazneni progon niti su osuđene za potonje

¹⁹ Komisija je u svojem Prijedlogu Direktive u točki 2.6. navela da je „[d]efinicija pojma ‚imovinska korist’ proširena u odnosu na definiciju u [Okrirnoj odluci 2005/212] kako bi se predvidjela i mogućnost oduzimanja svake imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima, uključujući neizravnu imovinsku korist”.

²⁰ U skladu s tom uvodnom izjavom: „Postupak [...] može uključivati bilo kakvu imovinu, uključujući onu koja je preoblikovana i pretvorena, u cijelosti ili djelomično, u drugu imovinu, i onu koja je pomiješana s imovinom stečenom iz zakonitih izvora, do procijenjene vrijednosti pomiješane imovinske koristi. On može također uključivati prihod ili druge koristi proizašle iz imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima ili iz imovine u koju ili pomoću koje su te imovinske koristi preoblikovane, pretvorene ili s kojom su pomiješane”.

²¹ U skladu s člankom 2. točkom 2. Direktive 2014/42 „imovina” znači „imovina bilo koje vrste, neovisno o tome je li materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna, odnosno pravni dokumenti ili instrumenti kojima se dokazuje pravo na ili interes za takvu imovinu”.

kazneno djelo²². Iz toga slijedi da sud koji je uputio zahtjev, kako bi odlučio o osnovanosti zahtjeva za oduzimanje, treba utvrditi može li se ekonomska korist ostvariti kaznenim djelom, kao što je prodaja opojnih sredstava, za koje osoba nije osuđena.

51. Čini mi se da je u tim okolnostima, kako bi se sudu koji je uputio zahtjev dao koristan odgovor za rješavanje spora, potrebno preoblikovati pitanja koja je taj sud postavio Sudu²³.

52. Stoga predlažem Sudu da preoblikuje drugo i treće pitanje na sljedeći način:

„Treba li Direktivu 2014/42 tumačiti na način da oduzimanje nužno podrazumijeva da je ekonomska korist ostvarena kaznenim djelom za koje je osoba osuđena ili na način da se to oduzimanje može odnositi na ekonomsku korist koja je ostvarena drugim kaznenim djelom za koje ta osoba nije osuđena?”

2. *Preoblikovana pitanja*

53. U skladu s logikom koja se primijenila za preoblikovanje pitanja, valja analizirati različite vrste oduzimanja koje su države članice dužne predvidjeti na temelju Direktive 2014/42 i provjeriti tijekom ispitivanja tih odredbi jesu li predmetne okolnosti obuhvaćene jednim od tih slučajeva.

54. Člancima 4., 5. i 6. te direktive od država članica traži se da predvide oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u trima slučajevima. Prvi slučaj, iz članka 4. navedene direktive, odgovara „redovnom” oduzimanju²⁴, dok drugi i treći slučaj, iz članaka 5. i 6. Direktive 2014/42, obuhvaćaju prošireno oduzimanje dodatne imovine i oduzimanje imovine koju je osumnjičenik ili optuženik prenio trećim stranama.

55. Prije svega smatram da činjenice u ovom predmetu nisu obuhvaćene oduzimanjem od treće strane koje se uređuje člankom 6. Direktive 2014/42 jer provedba mjere predviđene tom odredbom istodobno podrazumijeva prijenos imovine u korist treće strane i da ta treća strana zna da je namjera eventualnog prijenosa izbjegavanje oduzimanja te imovine. Međutim, u odluci kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku sud koji je uputio zahtjev ne utvrđuje ni prvonavedenu ni drugonavedenu okolnost.

56. Člankom 4. stavkom 1. Direktive 2014/42 nalaže se državama članicama da omoguće, podložno pravomoćnoj presudi za kazneno djelo, oduzimanje predmeta i imovinske koristi ili imovine čija vrijednost odgovara takvim predmetima ili imovinskoj koristi. Područje primjene te odredbe može se bolje shvatiti s obzirom na slučaj oduzimanja iz članka 5. navedene direktive. U tom pogledu, razlika između slučajeva obuhvaćenih člankom 4. Direktive 2014/42 i slučaja uređenog člankom 5. iste direktive izražena je, prema mojem mišljenju, u izrazima uvodne izjave 19. te direktive prema kojoj „u nekim situacijama može biti prikladno da kaznenu presudu slijedi oduzimanje ne samo imovine *povezane s određenim kaznenim djelom*, već i oduzimanje dodatne imovine za koju sud utvrdi da se radi o imovinskoj koristi stečenoj drugim kaznenim djelima”²⁵ i „[taj se] pristup naziva [...] ,proširenim oduzimanjem””. Čini mi se da iz te odredbe

²² Vidjeti točke 21. do 22. ovog mišljenja te točke 6., 7., 8. i 16. odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku.

²³ Vidjeti u tom smislu presudu od 14. svibnja 2020., T-Systems Magyarorszá (C-263/19, EU:C:2020:373, t. 45. i navedena sudska praksa).

²⁴ Za pojam „redovno oduzimanje” vidjeti Commission Staff Working Paper – Accompanying document to the Proposal for a Directive of the European Parliament and the Council on the freezing and confiscation of proceeds of crime in the European Union – Impact assessment [SWD(2012) 31 *final*, t. 3.2]

²⁵ Moje isticanje

proizlazi da prošireno oduzimanje iz članka 5. Direktive 2014/42 obuhvaća upravo situacije u kojim se članak 4. te direktive ne može primijeniti jer ne postoji povezanost između imovinske koristi i kaznenog djela koje je utvrdio sud.

57. Stoga, s obzirom na strukturu tekstova i njihovo ustrojstvo, smatram da je za primjenu članka 4. Direktive 2014/42 potrebno da je imovinska korist ili imovina čije se oduzimanje predviđa ostvarena kaznenim djelom za koje je osoba osuđena. Ako se primijeni to tumačenje, valja smatrati da se članak 4. Direktive 2014/42 ne može primijeniti na ovaj slučaj jer se, u skladu s obrazloženjima odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, novčani iznosi čije se oduzimanje traži nisu mogli steći kaznenim djelom posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihova širenja.

58. Člankom 5. Direktive 2014/42 predviđa se pak mehanizam proširenog oduzimanja²⁶ kojim se u stavku 1. državama članicama nalaže da poduzmu potrebne mjere kako bi omogućile oduzimanje, u cijelosti ili djelomično, imovine u posjedu osobe osuđene za kazneno djelo koje može neizravno ili izravno dovesti do gospodarske koristi, u slučaju da sud, na temelju okolnosti slučaja, smatra da dotična imovina potječe od kaznenih radnji. Osim toga, za potrebe te odredbe, pojam „kazneno djelo” uključuje najmanje kaznena djela navedena u stavku 2. navedene odredbe. Iz toga proizlazi da, kako bi se provjerilo je li situacija u ovom predmetu obuhvaćena odredbama članka 5. Direktive 2014/42, valja uzastopno ispitati jesu li ispunjeni uvjeti utvrđeni u svakoj od tih odredbi.

59. Kao prvo, valja utvrditi je li u ovom slučaju kazneno djelo za koje je dotična osoba osuđena obuhvaćeno područjem primjene članka 5. stavka 2. točke (e) Direktive 2014/42. Naime, u potonjem članku upućuje se na „kazneno djelo koje je kažnjivo, u skladu s relevantnim instrumentom u članku 3. [...] kaznom zatvora u najduljem trajanju od najmanje četiri godine”. Međutim, iako nije dvojbeno da je posjedovanje opojnih sredstava u svrhu njihova širenja kazneno djelo koje je kažnjivo u skladu s člankom 2. stavkom 1. točkom (c) Okvirne odluke 2004/757, na koju se upućuje u članku 3. točki (g) Direktive 2014/42, valja provjeriti može li to kazneno djelo, kako je kvalificirano u ovom slučaju, biti kažnjivo kaznom zatvora u najduljem trajanju od najmanje četiri godine. Naime, u skladu s člankom 4. stavcima 1. i 2. Okvirne odluke 2004/757, najveća kazna predviđena za kazneno djelo iz njezina članka 2. stavka 1. točke (c) jest kazna zatvora od najmanje jedne do tri godine, koja se može povećati od najmanje pet do deset godina u sljedećim okolnostima: i. kazneno djelo uključuje velike količine droge ili ii. kazneno djelo uključuje takve droge koje su vrlo štetne za zdravlje ili imaju za posljedicu znatno oštećenje zdravlja većeg broja osoba. Može se pretpostaviti da je kriterij ispunjen s obzirom na to da kazneno djelo za koje su dotične osobe osuđene uključuje posjedovanje *iznimno opasnih opojnih sredstava*, a čini se da takva kvalifikacija odgovara prethodno navedenom pojmu „droge koje su vrlo štetne za zdravlje”.

60. Kao drugo, potrebno je utvrditi je li u ovom slučaju ispunjen uvjet prema kojem kazneno djelo mora „mo[ći] neizravno ili izravno dovesti do gospodarske koristi”²⁷. Čini mi se da je u tu svrhu ključno, kako bi se sudu koji je uputio zahtjev dao koristan odgovor, da se pojasne elementi koje

²⁶ Kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 19. Direktive 2014/42, Okvirnom odlukom 2005/212 u njezinu članku 3. predviđaju se tri različite vrste minimalnih zahtjeva koje države članice mogu odabrati kako bi se primijenilo prošireno oduzimanje, tako da su tijekom prijenosa tog teksta države članice donijele različita rješenja.

²⁷ Čini mi se da je ta provjera tim više potrebna jer članak 5. stavak 2. Direktive 2014/42 obuhvaća vrlo širok raspon kaznenih djela koja zbog svoje prirode ili kvalifikacije ne podrazumijevaju nužno da mogu dovesti do gospodarske koristi.

treba uzeti u obzir u okviru takve ocjene. Međutim, upotreba izraza „može”²⁸ podrazumijeva, prema mojem mišljenju, analizu objektivne prirode kaznenog djela, koja proizlazi iz njegove kaznenopravne kvalifikacije u okviru nacionalnog prava. Može se ipak postaviti pitanje postoje li dodatni kriteriji s obzirom na to da se u uvodnoj izjavi 20. Direktive 2014/42 navodi da „[p]rilikom određivanja dovodi li kazneno djelo do gospodarske koristi, države članice u obzir mogu uzeti način djelovanja, na primjer, ako je uvjet za kazneno djelo to da je počinjeno u kontekstu organiziranog kriminala ili s namjerom ostvarivanja redovite dobiti od kaznenih djela”. S obzirom na tu strukturu, koju obilježava upotreba glagola „moći”, smatram da se tim tekstom državama članica ne nalaže da uzmu u obzir način djelovanja prilikom određivanja dovodi li kazneno djelo do gospodarske koristi. Uostalom, to je tumačenje potkrijepljeno drugom rečenicom te uvodne izjave u kojoj se navodi da se uzimanjem u obzir načina djelovanja „općenito [ne bi] trebal[a] dovoditi u pitanje mogućnost pokretanja postupka proširenog oduzimanja”. Iz toga zaključujem da provjera je li taj uvjet ispunjen nije nužno uvjetovana ispitivanjem načina djelovanja pri počinjenju kaznenog djela s obzirom na to da nacionalna tijela mogu iz same kvalifikacije utvrđene nacionalnim pravom zaključiti da kazneno djelo može dovesti do gospodarske koristi.

61. U prilog tom zaključku dodajem da, iako se u članku 3. stavku 1. točki (a) Okvirne odluke 2005/212 upućuje na kazneno djelo „počinjeno u okviru zločinačke organizacije”, takav se uvjet ponavlja samo u članku 5. stavku 2. točki (b) Direktive 2014/42, iz čega proizlazi da se taj uvjet sustavno ne zahtijeva za druga kaznena djela iz navedene direktive.

62. Kad bi se to rasuđivanje primijenilo na ovaj slučaj, smatram, poput suda koji je uputio zahtjev, da se nipošto ne bi utvrdilo da kaznenopravna kvalifikacija posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihova širenja može izravno ili neizravno dovesti do gospodarske koristi. S obzirom na navedeno, kako bi odlučio o tom pitanju, nacionalni sud moći će, ako mu to omogućuje njegovo nacionalno pravo, uzeti u obzir način djelovanja pri počinjenju kaznenog djela, osobito okolnost da je počinjeno u kontekstu organiziranog kriminala ili s namjerom ostvarivanja redovite dobiti od kaznenih djela.

63. Naposljetku, pod pretpostavkom da je, nakon te dvije faze, kazneno djelo obuhvaćeno područjem proširenog oduzimanja, nacionalni sud trebat će, u skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive 2014/42, na temelju činjenica i dokaza koji su mu podneseni utvrditi potječe li imovina čije se oduzimanje traži od kaznenih radnji. Mišljenje suda mora se temeljiti na konkretnim predmetnim okolnostima, uključujući, u skladu s primjerom danim u navedenoj odredbi, nerazmjer između vrijednosti predmetnog vlasništva i zakonitog prihoda osuđenika²⁹.

64. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na drugo i treće prethodno pitanje, kako su preoblikovana, odgovori da Direktivu 2014/42 treba tumačiti na način da oduzimanje nužno ne podrazumijeva da je ekonomska korist ostvarena kaznenim djelom za koje je osoba

²⁸ Ističem i da je povezanost između kaznenog djela i gospodarske koristi na jednak način izražena u španjolskoj („que directa o indirectamente pueda dar lugar a una ventaja económica”), estonskoj („mis otseselt või kaudselt majanduslikku kasu tuua võivas kuriteos”), engleskoj („liable to give rise, directly or indirectly, to economic benefit”), talijanskoj („suscettibile di produrre, direttamente o indirettamente, un vantaggio economico”), i portugalskoj jezičnoj verziji („que possa ocasionar direta ou indiretamente um benefício económico”) Direktive 2014/42.

²⁹ U pogledu tog pitanja ističem i da, u skladu s člankom 5. stavkom 1. Direktive 2014/42, sud treba „smatrati” da predmetna imovina potječe od kaznenih radnji, dok za svaki od slučajeva oduzimanja predviđenih u članku 3. stavku 2. Okvirne odluke 2005/212 sud treba biti „u potpunosti uvjeren”. Međutim, čini mi se da taj izraz treba tumačiti s obzirom na zaštitne mjere predviđene člankom 8. stavkom 8. Direktive 2014/42 u skladu s kojim „[u] postupcima iz članka 5. pogođena osoba ima učinkovitu mogućnost za osporavanje okolnosti slučaja, uključujući posebne činjenice i dostupne dokaze na temelju kojih se smatra da je dotična imovina izvedena iz kriminalnih radnji” (moje isticanje). Vidjeti u tom pogledu, Boucht J., „Extended Criminal Confiscation”, *The Limits of Asset Confiscation: On the Legitimacy of Extended Appropriation of Criminal Proceeds*, Hart Publishing, London, 2017., str. 39.

osuđena, nego da se može odnositi na imovinu za koju sud smatra, na temelju okolnosti predmeta, da potječe od drugih kaznenih radnji, pod uvjetom da je kazneno djelo za koje je osoba proglašena krivom navedeno među kaznenim djelima iz članka 5. stavka 2. navedene direktive i da izravno ili neizravno može dovesti do gospodarske koristi.

C. Četvrto pitanje

65. Svojim četvrtim prethodnim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 47. Povelje tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis, kao što je onaj u ovom slučaju, kojim se omogućuje oduzimanje imovine u korist države za koju se smatra da pripada osobi koja nije počinitelj kaznenog djela a da ta treća osoba nema mogućnost sudjelovanja u postupku oduzimanja kao stranka.

66. Najprije valja napomenuti da se, kao što to proizlazi iz spisa, člankom 306. stavkom 1. točkom 1. NPK-a uređuje postupak kojim nadležni sud odlučuje, nakon izricanja osuđujuće presude, o zakonitosti oduzimanja na temelju članka 53. stavka 2. točke (b) NK-a. Budući da treća strana koja smatra da je vlasnik oduzete imovine ne može sudjelovati u tom postupku kao stranka, čini se da sud koji je uputio zahtjev smatra da predmetni propis nije u skladu s pravom na djelotvoran pravni lijek koji je utvrđen u članku 47. Povelje.

67. Što se tiče te odredbe Povelje, valja podsjetiti na to da se, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, temeljna prava koja se jamče u pravnom sustavu Unije, te stoga prije svega prava zajamčena Poveljom, primjenjuju na sve situacije uređene pravom Unije, ali ne i izvan njih³⁰.

68. U ovom slučaju iz odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku proizlazi da je članak 53. stavak 2. točka (b) NK-a uveden zakonom na izmienenie i dopalnenie na nakazatelnia kodeks (Zakon o izmjeni i dopuni Kaznenog zakonika (DV br.º7. od 22. siječnja 2019.)) i da se tim zakonom u bugarskom pravu provodi Direktiva 2014/42 u smislu članka 51. stavka 1. Povelje. Bugarski zakonodavac stoga je bio dužan poštovati temeljna prava utvrđena u članku 47. Povelje, a osobito prava pojedinaca na djelotvornu sudsku zaštitu prava koja proizlaze iz prava Unije³¹.

69. U članku 47. prvom stavku Povelje predviđa se da svatko čija su prava i slobode zajamčeni pravom Unije povrijeđeni ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred sudom, u skladu s uvjetima utvrđenima tim člankom. Kako bi se zajamčilo poštovanje temeljnih prava unutar Unije, članak 19. stavak 1. drugi podstavak UEU-a nalaže državama članicama obvezu osiguranja pravnih lijekova koji su potrebni za osiguranje djelotvorne sudske zaštite u područjima obuhvaćenim pravom Unije³².

70. Osim toga, valja istaknuti da je pravo na djelotvoran pravni lijek potvrđeno u samoj Direktivi 2014/42³³. Naime, člankom 8. stavkom 1. te direktive određuje se da države članice trebaju poduzeti potrebne mjere kako bi osigurale da osobe pogođene mjerama predviđenima u okviru te direktive imaju pravo na učinkovita pravna sredstva i na pravično suđenje kako bi sačuvalе svoja prava. S obzirom na općenitost njezina teksta, nema nikakve dvojbe da se ta odredba primjenjuje

³⁰ Vidjeti presudu od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv (C-393/19, EU:C:2021:8, t. 31. i navedena sudska praksa).

³¹ Vidjeti presudu od 17. travnja 2018., Egenberger (C-414/16, EU:C:2018:257, t. 49. i navedena sudska praksa)

³² Presuda od 8. svibnja 2019., Leitner (C-396/17, EU:C:2019:375, t. 59. i 60.)

³³ U tom pogledu valja podsjetiti na to da se treće strane trebaju moći pozvati na pravo vlasništva nad imovinom u *svim* slučajevima oduzimanja predviđenim Direktivom 2014/42 jer se člankom 8. stavkom 9. te direktive propisuje da „[t]reće strane imaju pravo tražiti pravo vlasništva ili druga imovinska prava, uključujući u slučajevima iz članka 6.” (moje isticanje)

i na treće strane³⁴. Prema tome, usklađenost predmetnog nacionalnog propisa s pravom na djelotvoran pravni lijek treba ispitati s obzirom na članak 8. stavak 1. Direktive 2014/42, u vezi s člankom 47. Povelje, koji su stoga odredbe na čije se tumačenje treba odnositi konkretno prethodno pitanje.

71. Međutim, očito je da nacionalni propis kojim se trećim stranama ne nudi nikakva mogućnost da se pozovu na svoje pravo vlasništva pred nacionalnim sudom predstavlja povredu prava na djelotvoran pravni lijek. Valja ipak podsjetiti na to da je, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, do takvog zaključka moguće doći tek nakon *sveobuhvatne* ocjene nacionalnog pravnog poretka³⁵. Pravo Unije podrazumijeva stvaranje novog pravnog lijeka samo u slučaju kad ta ocjena dovede do niječnog odgovora³⁶.

72. U tom je pogledu bugarska vlada istaknula u svojim pisanim očitovanjima da se nacionalnim pravom svakoj trećoj strani koja smatra da je njezino pravo vlasništva povrijeđeno u okviru postupka oduzimanja predviđenog člankom 306. stavkom 1. točkom 1. NPK-a nudi mogućnost da podnese zahtjev pred građanskim sudom. Konkretnije, ta treća strana može se pozvati na klasični pravni lijek u imovinskom pravu iz sustavâ *civil law*, odnosno može podnijeti *reivindikacijsku tužbu*, koji se uređuje člankom 108. zakona za sobstvenostta (Zakon o vlasništvu). Taj pravni lijek omogućuje, prema mišljenju bugarske vlade, pokretanje ovršnog postupka koji ne podliježe zastari, što omogućuje vlasniku imovine da je oduzme svakoj osobi koja je nepropisno posjeduje ili zadržava.

73. Stoga će Sud u svojoj budućoj presudi morati utvrditi mogu li se postojanjem tog pravnog lijeka u nacionalnom pravu ispuniti zahtjevi prava na *djelotvoran* pravni lijek u smislu članka 8. Direktive 2014/42, u vezi s člankom 47. Povelje, ili se potonjim odredbama zahtijeva da se predmetnim nacionalnim propisom trećim stranama omogući da sudjeluju u samom postupku oduzimanja kao stranke.

74. Najprije valja pobiti argument koji je Komisija istaknula na raspravi, prema kojem je nužno drugo tumačenje izneseno u prethodnoj točki uz obrazloženje da se člankom 8. Direktive 2014/42 države članice obvezuje na to da predvide pravni lijek *namijenjen* trećim stranama koje tvrde da imaju pravo vlasništva nad oduzetom imovinom. Naime, čini mi se da taj argument može podrazumijevati da se navedenim člankom 8. tim trećim stranama dodjeljuje pravo na podnošenje izravne tužbe protiv odluke o oduzimanju. Međutim, iz članka 8. stavka 6. te direktive proizlazi da se takva mogućnost predviđa samo u korist bilo koje osobe „u pogledu koje

³⁴ Tumačenje članka 4. Okvirne odluke 2005/212 koje je Sud dao u presudi od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv (C-393/19, EU:C:2021:8, t. 61.) primjenjivo je po analogiji, prema mojem mišljenju, jer je sadržaj tih dviju odredbi u biti jednak.

³⁵ Vidjeti presudu od 14. svibnja 2020., Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU i C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, t. 143. i navedena sudska praksa).

³⁶ Presuda od 3. listopada 2013., Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće (C-583/11 P, EU:C:2013:625, t. 103.)

je naloženo oduzimanje”³⁷, dok u skladu s uvodnom izjavom 33.³⁸ i člankom 8. stavkom 7.³⁹ Direktive 2014/42 navedene treće strane, kad u pogledu njih nije naloženo oduzimanje, imaju samo pravo na saslušanje i pravo na odvjetnika tijekom čitavog postupka oduzimanja⁴⁰.

75. S obzirom na navedeno, sada ću analizirati pitanje može li se podnošenje reivindikacijske tužbe predviđene bugarskim pravom kvalificirati kao djelotvoran pravni lijek u smislu članka 47. Povelje. To ispitivanje treba sadržavati, prema mojem mišljenju, dvije faze: kao prvo, valja ocijeniti može li se tim pravnim lijekom izravno riješiti sporna situacija; kao drugo, valja osigurati da postupovna pravila o tom pravnom lijeku ne *otežavaju pretjerano* ostvarivanje prava vlasništva trećim stranama.

76. Prva faza proizlazi, prema mojem mišljenju, iz presude koju je Sud donio u predmetu Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv⁴¹. U tom se predmetu od Suda tražilo da odluči o pitanju koje se odnosi na oduzimanje, nakon što je osoba osuđena za počinjenje kaznenog djela krijumčarenja, imovine u vlasništvu treće strane u dobroj vjeri. Sud je u tom predmetu smatrao da se bugarskim propisom kojim se nalaže oduzimanje svake imovine korištene za počinjenje kaznenog djela i koja je u vlasništvu treće strane u dobroj vjeri nisu poštovali zahtjevi prava na djelotvoran pravni lijek. Budući da je jedini pravni lijek koji je dostupan trećoj strani vlasniku oduzete imovine tužba za naknadu štete protiv osuđene osobe, navedenim propisom toj se trećoj strani ne daje mogućnost da osporava zakonitost odluke o oduzimanju *kako bi ostvarila povrat svoje imovine*⁴².

77. U ovom slučaju nema dvojbe, prema mojem mišljenju, da podnošenje reivindikacijske tužbe predviđene bugarskim pravom čini pravni lijek kojim se može izravno riješiti sporna situacija s obzirom na to da se, ako je ta tužba uspješna, postupak koji je tako pokrenut temelji na izvršivoj presudi i stoga omogućuje dotičnoj trećoj strani da ostvari povrat oduzete imovine na temelju članka 306. NPK-a⁴³. Čak i ako država proda imovinu nakon takvog oduzimanja, smatram, suprotno stajalištu koje je Komisija iznijela na raspravi, da odgovor ne može biti drukčiji jer mi se čini da se reivindikacijska tužba može podnijeti ne samo protiv države, nego i protiv stjecatelja imovine. Isto tako, ne slažem se ni s Komisijinom tvrdnjom da u biti pravni lijek nije djelotvoran ako se ne može podnijeti prije nego što odluka o oduzimanju postane konačna. Naime, člankom 47. Povelje zahtijeva se, kao što je to već navedeno, da se tim pravnim lijekom dotičnim trećim stranama omogući da ostvare povrat svoje imovine a da se pritom ne nalaže da ga se podnese prije takvog datuma.

³⁷ Drugom rečenicom članka 8. stavka 6. Direktive 2014/42 određuje se: „Države članice omogućuju učinkovitu mogućnost za osobu u pogledu koje je naloženo oduzimanje da osporava nalog za oduzimanje pred sudom”.

³⁸ U skladu s uvodnom izjavom 33. Direktive 2014/42: „[s]toga je potrebno predvidjeti određene mjere osiguranja i pravne lijekove kako bi se jamčilo očuvanje njihovih temeljnih prava u primjeni ove Direktive. To uključuje i pravo na saslušanje trećih strana koje tvrde da su vlasnici dotične imovine ili koji tvrde da imaju vlasnička prava („stvarna prava”, *ius in re*) kao što je pravo plodouživanja [...]”.

³⁹ Prvom rečenicom članka 8. stavka 7. Direktive 2014/42 određuje se: „Ne dovodeći u pitanje Direktivu [2012/13] i Direktivu 2013/48/EU [Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2013. o pravu na pristup odvjetniku u kaznenom postupku i u postupku na temelju europskog uhiđenog naloga te o pravu na obavješćivanje treće strane u slučaju oduzimanja slobode i na komunikaciju s trećim osobama i konzularnim tijelima (SL 2013., L 294, str. 1.)], osobe čija je imovina zahvaćena nalogom za oduzimanje imaju pravo na odvjetnika tijekom čitavog postupka oduzimanja u vezi s određivanjem imovinske koristi i predmeta kako bi ostvarile svoja prava”.

⁴⁰ Napominjem u tom pogledu da je izmjena čiji je cilj dodjeljivanje trećim stranama „prava na pošteno suđenje i djelotvoran pravni lijek prije nego što se konačno odluči o oduzimanju” (moje isticanje) iznesena tijekom pripremnih radova Odbora za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove Europskog parlamenta. Međutim, ta izmjena nije zadržana u konačnom tekstu Direktive 2014/42. Vidjeti nacrt izvještaja Monice Luise Macovei (PE494.663v01-00) o Prijedlogu Direktive, izmjena br. 151.

⁴¹ Presuda od 14. siječnja 2021. (C-393/19, EU:C:2021:8)

⁴² Presuda od 14. siječnja 2021., Okražna prokuratura – Haskovo i Apelativna prokuratura – Plovdiv (C-393/19, EU:C:2021:8, t. 63. i 64.)

⁴³ U tom pogledu, čini mi se da se tužbe zbog građanskopravne odgovornosti, koje su predviđene bugarskim pravom i koje je Komisija istaknula na raspravi, razlikuju od reivindikacijskih tužbi, koje se odnose na prava vlasništva i pružaju mogućnost dobivanja povrata dotične imovine.

78. Što se tiče druge faze, njome se zahtijeva da se ponovno provede klasična analiza Suda koja se odnosi na poštovanje načela djelotvornosti koje, zajedno s načelom ekvivalentnosti, čini granicu postupovne autonomije država članica. Međutim, pisani i usmeni dio postupka pružili su samo ograničen broj informacija u pogledu postupovnih pravila kojima se uređuje podnošenje reivindikacijske tužbe u smislu bugarskog prava. Valja ih ispitati.

79. Kao prvo, bugarska je vlada navela na raspravi da treća strana koja podnosi reivindikacijsku tužbu zbog prava vlasništva nad oduzetom imovinom može odabrati želi li da je zastupa odvjetnik ili da se sama zastupa. Međutim, čak i ako se nepostojanje pravila kojim se nalaže obvezno pravno zastupanje može uzeti u obzir kako bi se utvrdilo da taj pravni lijek treba kvalificirati kao djelotvoran, valja podsjetiti na to da može biti nužna mogućnost da se toj trećoj strani dodijeli pravna pomoć kako bi se došlo do takvog zaključka, što treba ocijeniti, kao što je to Sud odlučio u presudi DEB⁴⁴, s obzirom na sljedeće kriterije: predmet spora, objektivna vjerojatnost da će tužitelj uspjeti u postupku, važnost spora za tog tužitelja, složenost primjenjivog prava i postupka, kao i tužiteljeva sposobnost djelotvorne obrane. Provedbu te ocjene svakako treba prepustiti sudu koji je uputio zahtjev.

80. Kao drugo, bugarska vlada pojasnila je na raspravi da građanski postupak koji je pokrenut podnošenjem reivindikacijske tužbe traje od dvije do pet godina. U tom pogledu, čini mi se korisnim uputiti na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava koja se odnosi na članak 13. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP), koja se može uzeti u obzir u svrhu tumačenja članka 47. Povelje u skladu s odredbom o izjednačavanju predviđenom u njezinu članku 52. stavku 3.⁴⁵ Prema toj sudskoj praksi, s obzirom na to da pravni lijek treba biti jednako djelotvoran u praksi i u pravu⁴⁶, zahtjevi poštenog suđenja koji proizlaze iz članka 6. EKLJP-a mogu biti relevantni za ocjenjivanje djelotvornosti pravnog lijeka u smislu njegova članka 13.⁴⁷ Konkretnije, pravo na suđenje u razumnom roku može biti primjeren kriterij za provjeru takve djelotvornosti⁴⁸. S obzirom na navedeno, „razumnost” roka treba ocijeniti, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, s obzirom na sve okolnosti svakog predmeta i osobito s obzirom na važnost spora za dotičnu osobu, složenost predmeta i ponašanje stranaka u postupku⁴⁹. Na sudu je koji je uputio zahtjev da provede takvu ocjenu.

81. S obzirom na prethodna razmatranja, predlažem Sudu da na četvrto prethodno pitanje odgovori da članak 8. Direktive 2014/42, u vezi s člankom 47. Povelje, treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis, kao što je onaj u ovom slučaju, kojim se omogućuje oduzimanje imovine u korist države za koju se smatra da pripada osobi koja nije počinitelj kaznenog djela a da ta treća osoba nema pravo sudjelovanja u postupku oduzimanja kao stranka, kad pred građanskim sudom raspolaže pravnim lijekom nacionalnog prava koji joj daje mogućnost da ostvari povrat oduzete imovine, pod uvjetom da postupovna pravila o takvom pravnom lijeku pretjerano ne otežavaju ostvarivanje prava vlasništva.

⁴⁴ Presuda od 22. prosinca 2010. (C-279/09, EU:C:2010:811, t. 61.)

⁴⁵ U skladu s člankom 52. stavkom 3. Povelje: „[u] onoj mjeri u kojoj ova Povelja sadrži prava koja odgovaraju pravima zajamčenima [EKLJP-om], značenje i opseg primjene tih prava jednaki su onima iz spomenute Konvencije. Ova odredba ne sprječava pravo Unije da pruži širu zaštitu.”

⁴⁶ ESLJP, 27. lipnja 2000., İlhan protiv Turske (CE:ECHR:2000:0627JUD002227793, t. 97.); ESLJP, 26. listopada 2000., Kudła protiv Poljske (CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, t. 157.) i ESLJP, 19. travnja 2007., Vilho Eskelinen i dr. protiv Finske (CE:ECHR:2007:0419JUD006323500, t. 80.)

⁴⁷ ESLJP, 7. lipnja 2011., Csüllög protiv Mađarske (CE:ECHR:2011:0607JUD003004208, t. 46.)

⁴⁸ ESLJP, 10. travnja 2008., Wasserman protiv Rusije (CE:ECHR:2008:0410JUD002107105, t. 55.) i ESLJP, 17. srpnja 2008., Kaić i dr. protiv Hrvatske (CE:ECHR:2008:0717JUD002201404, t. 37.)

⁴⁹ Vidjeti osobito presudu od 28. veljače 2013., Preispitivanje Arango Jaramillo i dr./EIB (C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, t. 28. i navedena sudska praksa).

82. Naposljetku, dodajem da tako osigurana razina zaštite prava na djelotvoran pravni lijek nije, prema mojem mišljenju, nimalo niža od razine zaštite koju jamči Europski sud za ljudska prava. Naime, iako je točno da, prema sudskoj praksi koja proizlazi iz presude Silickienė protiv Litve, svim osobama kojima je oduzeta imovina u načelu treba priznati status stranke u postupku u okviru kojeg je naloženo oduzimanje, točno je i da iz te sudske prakse proizlazi da činjenične okolnosti predmeta mogu pokazati da su nacionalna tijela *de facto* pružila dotičnim osobama razumnu i dovoljnu priliku da primjereno zaštite svoja prava⁵⁰.

V. Zaključak

83. S obzirom na prethodno navedeno, predlažem Sudu da na prethodna pitanja koja je uputio Apelativen sad Varna (Žalbeni sud u Varni, Bugarska) odgovori kako slijedi:

1. Direktiva 2014/42 Europskog parlamenta i Vijeća od 3. travnja 2014. o zamrzavanju i oduzimanju predmeta i imovinske koristi ostvarene kaznenim djelima u Europskoj uniji i Povelja Europske unije o temeljnim pravima primjenjive su kad je riječ o kaznenom djelu, kao što je ono o kojem je riječ u glavnom postupku, koje se sastoji od posjedovanja opojnih sredstava u svrhu njihova širenja, kad su svi elementi u počinjenju tog kaznenog djela ograničeni na samo jednu državu članicu.
2. Direktivu 2014/42 treba tumačiti na način da oduzimanje nužno ne podrazumijeva da je ekonomska korist ostvarena kaznenim djelom za koje je osoba osuđena, nego da se može odnositi na imovinu za koju sud smatra, na temelju okolnosti predmeta, da potječe od drugih kaznenih radnji, pod uvjetom da je kazneno djelo za koje je osoba proglašena krivom navedeno među kaznenim djelima iz članka 5. stavka 2. navedene direktive i da izravno ili neizravno može dovesti do gospodarske koristi.
3. Članak 8. Direktive 2014/42, u vezi s člankom 47. Povelje o temeljnim pravima, treba tumačiti na način da mu se ne protivi nacionalni propis, kao što je onaj u ovom slučaju, kojim se omogućuje oduzimanje imovine u korist države za koju se smatra da pripada osobi koja nije počinitelj kaznenog djela a da ta treća osoba nema pravo sudjelovanja u postupku oduzimanja kao stranka, kad pred građanskim sudom raspolaže pravnim lijekom nacionalnog prava koji joj daje mogućnost da ostvari povrat oduzete imovine, pod uvjetom da postupovna pravila o takvom pravnom lijeku pretjerano ne otežavaju ostvarivanje prava vlasništva.

⁵⁰ ESLJP, 10. travnja 2012., Silickienė protiv Litve (CE:ECHR:2012:0410JUD002049602, t. 47. do 50.) Vidjeti i ESLJP, 15. siječnja 2015., Veits protiv Estonije (CE:ECHR:2015:0115JUD001295111, t. 57. do 60.) i ESLJP, 16. travnja 2019., Bokova protiv Rusije, CE:ECHR:2019:0416JUD002787913, t. 55. do 59.)